

բառը թրքական լեզուաց մէջ շատ տարածուած բառ մըն է. նախաթրքերէն ձեւը պէտք է *aryk եղած ըլլաւ, ինչպէս որ Radloff յտուալ բերած ձեւերէն յայտնի կ'ըլլայ: Եւ իր քաղաքի այս բառը հայ. առաւ (ի կամ ու արմատ) համարելու բառին հետ նշանադրելու որուն իր վերաբերին նաեւ առաւել, առաւել: Թրքերէն բառը *arogya կամ *arogyi ձեւէ ծագած էր մեկուկ: 0 ծայրաւորը պէտք էր ու ըլլաւ, վասն իր նախաթրքերէն ուղաւորին վանի մէջ 0 մը չէ ծանշանար: Ետեւոր և ծայրաւորն ալ պէտք էր թրքերէնի կրտսերադէպ ծայրաւորաց ներդաշնակութեան սիրայի համար y ըլլաւ: Վերջաւորն օրինաց աղբերակներէն ետքը *arogya հայերէնի մէջ եղաւ *aroy. — Ու ետքէն եղաւ — Գ. օր. բառերուն մէջ՝ — իւն (SS 14—15), Իրենի այսպէս մեկնելով՝ իւն բառն ի հարկէ պէտք է իր ուղաւորնաւոր զարգացած նշանակ. Սակայն թրքերէնի ին անսովոր է. արգեթը թրքական հոգի իրաւ կառարուած վերջաւորութեան փոխանակութիւն մ'եղած է:

§ 66. Օսմ. օրն. յօ. «ճամբայ յախու. suol չուվաչ. նաւ, ձու, անոնցմամբ» օսմ. յօ. la-mak «զգեւն էր յիշեցնէ զարմանալի կերպով հայ. աւ կամ — ղէ, անոնցմամբ» — աւելի-իւն եւ յիւն (որ հայ. թեւին բառին հետ աղերս շունի, ինչպէս ՄԷԷ MSL VIII կ'աղէ). ձեւերու խառնուրդ մըն է յաւելի-իւն (— ղէ) կը վերաբերի — ղէ-իւն(ի). Վերելայ թէ նախաթրքերէն բառերուն մէջ ընդունելու է երբեմն յ նախակից ծայրաւոր մը, որ հնարդէն էր. քան այն յ նախակից ծայրաւորը՝ որ թրքական այլեւայլ գաւառաբարբառներուն մէջ անխիճ քանակութեամբ էր գտնուի (հմմտ. ZDMG LVII 655):

Հայ. — Գ. աղերս անի նախ հայ. նկա «ճառ նապարհ» բառին հետ, բայց անշուշտ նաեւ յաւել. ձուլած «արեգի բառին հետ ալ (ստի քործ շունի հհդդ. sušir-a «նակ», կամ գոթ. rāpis — Noreen Ugermans judiāra էլ 87 — ու բառերուն հետ), լիտ. ašlas «հոգալով փեղ, կոշկափող» (բայրովին տարբեր āvalas «նոցի աղաւնիք»), անի «հոգալով հագնել», պր. aulinis «հոգալով փեղ» անապարհ, անի «սրունք» (այսպէս է նաեւ ռուս. болелушье «հոգալով փեղ անապարհ» РОЛЕИ «սրունք»), հայ. անի «փեթակ», լիտ. aulys «փեթակ», Von Roz wadowski իւր Semazyologia գործին մէջ (Eos IX, էլ 96 արտաստեղծութեան) ասոց կարէն կ'ըսէ նաեւ զլու. անի. այն ասին տար նշանակութիւնը հայ. — ղէ, ու նկա պիտի յիշեցնէ. հմմտ. § 64. Սոյ տեղւոյ իր վերաբերի դարձաւ նորվեգ. aul(e), յօ. «վայրի խոփ» (angelica silvestris) հին սկանդ. hvann-jöli «աղնի խոփ» (angelica archangelica) անիայն սնամեղ ջարդեր. անի Lidén Studien zur aind. u. vgl. Sprachg. էլ 83): Դմանապէս ասոց վարանաց այս տեղ իր փետեղմ լատ. alvus եւ alveus: Վասն իր բառարկայի ապահով կը համարուի այն կնիքագրութիւնը թէ ոչ միայն հոգեւ. ոչ իր փետուր հոգեւ. Եւ ըստ ըստի, այլ նաեւ հոգեւ. ու իր կնիքը

հոգեւ. Եւ ըստ փոխուի. հմմտ. Կրէմեր KZ XXXI 448 (անոր օրինակներուն վրայ կը յաւելուի) յուն. γαυλός հրգ. kōl «մեծագոյն նաւակ մը», հին սկանդ. kjöll «նաւ» — հին սկանդ. kjölr «նաւակաւոր», հին սկանդ. meyrir «փախուի» — հրգ. mār. — հին սկանդ. maurr «մըրէն» — Գր. moir. աւարկութիւններ կը գտնուին առ Լիդէնի Blandade språkhist. bidrag, Göteborg, högsk. årsskr. XIV, 1 էլ 14): Լատ. alvus բառը նշանակաւորութիւն ու ձեւաւ քիտորէն alveusի հետ այն աղերս անի, զոր անի հին ու. ԵՐՍՈ «արգանք, փոր» ԵՐՍՈ «հոգալով փոր» բառին հետ. հմմտ. նաեւ հայաւորներէն kous «գանկապալ, արգանք, լատ. calceus). «փոր» նշանակութիւնն երբեւ դիպաց մէջ ալ երկրորդական է. ըստ այսմ Zupitzaի հետ KZ XXXVII 399 կարեւի է ԵՐՍՈ զիւն իր. cuaran «հոգալով փոր» բառին հետ, եւ հոս — ԵՐ — զարգացածութեան անդադրէն զեղք մը տեսնել. լինդհակաւորն բայրովին վերաբերու է ՄԷԷ իր այն կնիքագրութիւնը թէ ԵՐՍՈ աղերս անի նայ գոթ. haur'vraի հետ. ա. Etudes sur l'étymologie et le vocabulaire du vieux slave էլ 167):

Հայերէն առ բառն երկրորդաւ մը շունի, այլ ու կամ ն (թրքերէնի համեմատյն՝ ն ապաւնու է), Բայց այս պատճառաւ անուարանութեան մասին կապակ ունենալու պէտք չկայ: Նաեւ հայերէն բառն ալ «խոզովախանութիւն» նշանակութիւնն սխալով՝ զարգացած հասած է նշանակութեանց՝ «ճամբայ անիւն միջին, փողոց քաղաքի, գիւղի մէջ», եւ յետոյ ընդհանրապէս «ճառ նապարհ» (հմմտ. փողոց եւ փող. բայց աստիճան զարգացած է այնպէս՝ ինչպէս լատիներէնի մէջ՝ նաեւ «փոր» նշանակութիւնը: Մի միայն սակէ իր մեկուկ յիւն, յաւելու, հմմտ. այլ. mbaras «յիւն» յաւել. եկած barik «փոր» (BB XX 238 KZ XXXVI 323): Եւ որովհետեւ հայերէնի մէջ — ղ (անշուշտ հոգեւ. —) անակար վերջաւորութիւն մը գոյութիւն անի (չ. օր. Կիւնի § 55. որմէ բաղաձայն — ղի վերջաւորող անդադրէն կազմութիւններ. Կիւնի եւ, միւս օրինակներն ան KZ XXXVIII 226), հաւանական էր համարուի թէ — ղի ըստ ն (որ Բուդա Ե Beitrage էլ 39 կ'աղէ կըւն հնդդ. sarala — «ուղի» բառին հետ, որ հնդդ. չի համեմատյնի) այս տեղւոյ իր վերաբեր. եւ ըստ իրենան «գլու» նաեւ կը նշանակէ:

§ 67. Հայ. Խոպ սեւ Խոպոյ բառը շատ էր յիշեցնէ վերք. (օսմ. յախու. —) «խոպ» (նախաւոր 0 ուղ ծայրաւորով): Հմմտ. նաեւ օսմ. kauri ot — «չոր խոպ» բառը, Ապի եւ անանցուններն otar-mak «տարել, ծարաւել, թուլ նաւերէ» (հմմտ. նշանակութեան կողմէն ռուս. o-mpravuto «թուլանալ» եւ mpravuto «ճառ բախեցնել», mprava «խոպ»): Վերելայ թէ այս բառը նաեւ միջնայերէնի մէջ մասն է. otar — «բոխի», Սակայն թրք. Օ բառը նախահայկ. *xotot- ձեւէն չի մեկնուի, այլ միայն *xoto-ն: Սակայն հայերէնի մէջ լափով մը տասանութ մը կոչ է եւ և ծայրերուն միջին, հմմտ. Կիւնի — ղի իւր

§ 50, իւյ եւ նոյ § 61, նախդիրներն՝ նախ եւ նախ, չիւրջման 1, 200. ուրիշներ՝ առ Բուռքի KZ XXXII 41: խոսք առջ՝ որ կարեւոր անականներու հետ (չ. որ. նշանակ, չը) նախ «մշակութայն» առ կը նշանակէ, կրեւոր ժողովրդական ստուգարանութեամբ խորհրդ բառին հետ կապակցութեան բերանով ըլլալ: Ըստ այսմ թիւ խոսքի՝ ի՞նչ ծագում առած է, այն առանձին լայն յարաբերութեան հետ կը կշռենք. հայ. *sađ* «փոփոխ, *planta*, բոյս» սլոգին. *sađ* «միգր» առաւ. *cađ* «պարտեղ»։ Սլուական բառն է հնդկեր. **śoda-*, հայերէն **śodo-* (Բուռքի KZ XXXII 69 կ'ուզեր զիստ կշռեն շօրտօսի հետ, որ ձայնապէս անկարելի է)։

§ 68. Հետաքրքրական բառ մըն է թրքերէն *davar* «արջառ, հեծանքին անասուն, գրաստ, կռիւ» (հայմ. Miklosich: Die türkischen Elemente in den südost- und osteuropäischen Sprachen. Denkschriften der Wiener Akademie XXXV 1885 էջ 179, հայմ. XXVIII 1890 էջ 57. նաեւ *tavar* իբր օմաներէն կը նշանակուի). կազմին թափարեան նշանակ. Այս բառը նաեւ զբացի լեզուներուն մէջ ալ մտած է. սլուական լեզուներ մէջ՝ *lovat* կը նշանակէ «արջառ, ինչք, վաճառք» (հայմ. Miklosich), մեղ. *tavaz* «գոյք» (ցանցառագէտ Ս. Նշանազարով) (ֆին. *tavara*, լատ. *davver*). կապած չկայ թէ այս բառը հայերէն է, հայմ. Գրառք, որմէ Գրառք-Բաց ասիք՝ կայ Գրառք (Իււարմառ). Գրիւմով թէ այս երկրորդական ձեւն ինչպէս մեկնելու է. Բայց Գրառք-Բաց, Գրառք-Բաց բառերը շատ լատ. կը վկայեն Գրառք-Բացին համար եւ պէտք է որ ասի նախադրութեան ըլլայ: Եւ շատ մեծ եմ Գրառք («պարզեւ փնտխի առ հարեւ») սեռ-Գրառքի կամ Գրառքի բառն ալ, որ Իւարմառն է (ուզականին մէջ գտնուած միջամիտութեան մասին հայմ. § 43) միացնելու Գրառքին Այն առանձին Գրառք կը վերաբերի Գրառք, Ի-Գրառք, եւ նախահայկական ձեւը պէտք է որ ըլլայ **tiavari*, որուն համար կարելի է ըստ կամի հնդկեր. **śađ*. կամ **śađu* արմատաձեւը գնէլ, Հայերէն ց մայրին թրք. մով տառագրութիւն՝ ի կարգի է, հայմ. § 63: Քիչ մը զարմանալի է որ Կ ձայնադրութեան մէջ ներկայացուած է Այս օրւան թրքերէն յայտնի պէտք է որ սովորական կանոնաց համաձայն՝ նախաթրք. Ինչ ծագում առած ըլլայ. բայց նախաթրքերէն Ի ձայնը՝ երկու ձայնադրութեան մէջտեղ՝ անշուշտ արդէն բաց բաղաձայն էր. առեւթ տարակուսական է այն կէտը թէ այս բաց-բաղաձայնի արտասանութեան ընդունելիւն է արգելք հայերէնէ եղած փոխառութեանց ժամանակին համար. յամենայն դէպ ի՞նչ համար միայն այն առանձին բացուած արտասանութիւն ընդունելու է, եթէ նոյն միջոցին ձայնադրութեան մէջ նաեւ մ եւ ց ալ բացուած ըլլային. (հայմ. ասոր նկատմամբ § 61): Եթէ թրքերէն Ի ձայնը բաց բաղաձայն չէր, այն առանձին թրք. լեզուին մէջ յայնչին ձայն մը գոյութիւն չուներ, եւ ըստ այսմ թրքերէն կրնային հայ. Կ ձայնը ծով տառագրութեան ըլլալ. (եթէ հայերէն բառին վերջ արտած լուծումը մերժուի եւ ց

ձայնը հոս ինչ ծագած մեկնուի, որ ինչի հաւանական չ'երեւար, այն առանձին կրնար մտածուիլ թէ նոյն ժամանակը հայերէնի մէջ գտն. Ի կ'արտասանուէր)։ [Liden Armenische Studien էջ 8 գրառք կը կշռէ այս բառերու հետ] Կ. անգղ. *tiber* «պարզ», հըք. *zebər* «պարզ», ռուսկի փոխառեալ է հ. *Фирма*. *toivre* «արջառ», ֆին. *teuras* «գնիւն»։

Թէ Հայկական եւ թէ Զայիական բառաւորներուն մէջ կ'ընդունուի թէ շուրջի բառը Գրառքի հետ աղբոր ունի. եւ ասի անխնայ չեմ համարք. հայմ. Գրառք, շօրտօսի § 56. Հիւր-Բուռք I, 303 գրեւել կու տայ թէ շուրջի փոխառեալ բառ մը չէ։

§ 69. Հին ու շատ տարածուած թրքերէն բառն մըն է օմ. *karyu* «գուռ», օրմ. *karyug*, որ հայ. կոտորածի բառը կը յիշեցնէ. Եթէ նմանութիւնը բացարձակ պատահական չէ, այն առանձին շուրջ պէտք է որ վերջանայ ց ձայնը ընդ թրքերէն ըլլայ: Ըստ տարածուած թրքերէն լայնարան մըն է օմ. *kürü* «տաշել, փորել, կորել», ցանցառ. *kürl* «յակ. *kürü* «բերել, կորել», այսուպէս կառուարարաւորն մէջ *kürü* (նաեւ «ծածկել, կորել» նշանակութեամբ). հայմ. այս մասին հայ. Իւրիւն § 28: Գտնուած գէղ. հնդեւրոպական է՝ օմ. *dāri* «մերթ, կրօնք. *ter*, կազմութեան *tire*, այսպէս ձեւն, յակ. *tür*, չուվա. *tür*, նմ. վերջ. *tür* «արտաբերելու կը յիշեցնէ հայերէնի շատ արգաւորելու վերջարտաբերութիւնն է (ծագածն է *-tū* եւ *-tū*), միջոցեւ արմատը **der* միջոցեւ ցայտմ հայերէնի մէջ ցանցառ. միայն կ'երեւայ (հայմ. § 27): Սովորել յանգուցնել թիւթարութեան չէ՝ թէ կրնար թրքերէնի մէջ պատահաբար պահուած ըլլալ հայ լեզուի մէջ ստացուածքը, որ այսուպէս կ'որոշուի է. Բառական շատ տարածուած օմ. բառն *dam* «տանիք» չէ կրնար միեւնոյն ըլլալ Գրառքին. Գրառք հայ. Գրառքի հետ Գրառքի փոխառեալ բառն օմ. *apsak* «թորակ», չուվա. *šavš* «կաղանխի», ինչպէս միայն գերմաներէնի եւ այսու լեզուի մէջ պահուած է, բայց կրնար երբեմն նաեւ հայերէնի մէջ ալ գոյութիւն ունենած ըլլալ (նախահայ. *ps* փոխառել *ps* է. որ պատմական ժամանակին համար կը պատահէր)։ Եթէ է՝ ոչ աշխարհագրական գոտէ պատմական պատմաձեւերու համար լատ. *planta* խորշի այն կարծիքն է, թէ թրքերէն նաեւ այսպէս ձեւն հին փոխառեալ բառեր ունի (հայմ. ZDMG LVII 561)։

Ինչպէս կ'երեւայ օմ. *güm* շատ քիչ տարածուած բառ մըն է, որ կը նշանակէ «տան», գտնգտնուածք, երաստանիկ։ Ենչուտ *güm* «պապղեւ, ձիազն», բառին հետ միեւնոյն չի կրնար պապղեւ, եւ ոչ ալ *güm* *güm* հետ «ձիազն», ապապղեւ, օրմ. *hödm* «գլխաւորաբար», հանգրեւ, բայց եւ այնպէս նաեւ ձայնի նմանութիւնը հայ. *güm*, *güm* բառին հետ (§ 34) պատահական պիտի ըլլայ: Ի հարկէ ց ձայնը հայերէն նուրբի գրեւորել կանոնաւոր էր (§ 63): Այն

ինդիքը թէ արդեօք է՞ խումբը փոխառութեանց ժամանակն արդեօք է՞ ձգած չէր, ասարկուական իր ձայն՝ *kodkari* մասին եղած քննութիւնները նկատուածնով (Տ 61). Եթէ այն խումբը սակաւին իբր է՞ ձայնած ըլլար, այն առան տակն անշուշտ պարզ ըմբակն ց մը յտաւով պիտի դար թըքերէնի մէջ. Բայց թըքերէնի բառին թիւ տարածուած ըլլալը կը վախճեն զմարդ. Աւերի տարակուսական կ'ըլլար՝ օամ. *gysmäk gysmäk* 'կրնել, որոճել', բառն նախահայ. **kisjōk* է ծագած մէկն է. *հայ. ձոնալ* "ծամել" բառով համեմատել, [Lidén, *Armenische Studien* էջ 68 զեռանն կը կուէ կէ-բառին հետ. *հայ. հմա. յոս. մաստիչ* և **կի. մաստհա* "ծամել", բային քով]։

§ 70. Գամնայն գէպօ օմ. *հայ. Թոռ* "Թոռ", բարդ փոխ առնուած է հայ. Թոռ բառէն (ստուգաբանութիւնը տես Տ 27), Բայց այս բառը կրնար նոր հայերէնէն ալ անցած ըլլալ, քան զի թըքերէնի դասաւանդներուն մէջ շատ քիչ տարածուած է. Սալային շատ ալ նոր չէ. որովհետեւ արդէ հայերէնի ձեւը Թոռ է, եւ վերջնական իր անկումն արդէն Միկոլի հայերէնին մէջ տեղի ունեցած է (Karst Hist. Gramm. էջ 101). *Torun* բառը կը գտնուի նաեւ Pavet de Courteilleի երկին մէջ. Իսկ Radloff օրինակ կը բերէ օմոններէն եւ յարմար գաղափարաբանութիւն։ Ասոր նման է նաեւ այն՝ որ հայ. Իււ նշանակաւ օմոններէն ու յարմար գաղափարաբանութիւն մէջ կը դարձածուի (ՀԸԵ, ԽԸԵ), եւ ի հարկէ այս բառը միայն արդէ հայերէնէն կրնայ փոխառուել ըլլալ. Արդէ հայերէնէն փոխառուել արդէ շատ մըն է օմ, քանի որ *ճանդեղ* հայ. Ժանդը. (նմանապէս օմ. *քոնի* "կեղտոտ" հայ. ԳՆԻ "աղտոտ")։

§ 71. Ինչպէս անհանդ, հայերէնէն փոխ առնուած թըքերէնի բառերուն (որոնց ամբողջական հաւաքման մը չեմ կրնար առժամանակ անհատրկել) ստուար մեկ մասը մասն է նաեւ մանդղերէնի մէջ, սակայն միայն թըքերէնի լեզուի վերջնայինք օրինակ աղեկցութիւնն ենքը. Թըքերէնի եւ մանդղերէնի միջեւ եղած պէտպէս համամայնութիւններն նաեւ պլլուտ յառաջ եկած են անշուշտ անկէ՝ որ մանդղերէնը թըքերէնէն փոխառուել բառեր ընդունած է. Թըքերէնէն փոխառուել բառերուն կարգէն կը համարմար նաեւ մեղք. *teggerv, tegri* "աստուած", "երկինք", *հմա. օր. ւնջր* "երկինք", օմ. *տանջ* "աստուած", Իսկ ստի գարնակ պոխառուել բառ մը՝ ծագում առած բարբոյնանաւորական քաղաքակրթութեան շրջանէն. *հմա. սոսմը. մոնցր* "աստուած", Թըքերէնի ձայնաւորաց փոփոխականութիւնն ինծի անմէկնէն կ'ըլլար, եթէ բառը նախ մանդղերէնէն ծագում առած ըլլար. ասոր հակառակն եթէ սոսմերէնէն կը ծագի յիշեալ բառը, այն առան կրնար այս պլլականութիւնը սոսմերէնէն արտասանութեան մասնականութիւններէն մեկնուիլ. Ինծի բարբոյնէն անհատական է թէ մոնցր ի թ. թըք. *ւնջր* բառին միջեւ եղած համամայնութիւնը պատահական ըլլալ կամ սոսմը. թըք. կարծուած նախնական աղբակցութեան արդիւնքը. Ուրեմն մեզ հոս վկայութիւն մ'ունինք թէ Թըքերէնը՝ հնդաւար

նախաժամանակի մը մէջ ալ բարբոյնէն-սոսմական քաղաքակրթութեան շրջանակէն շատ հեռու չէին բնակիր։

Նաեւ. Հայք քաղաքակրթութեան շրջանակէն աղեկցութիւն կրած են, *հմա. Գ. Ենսէնի* գրածն ի *IF Anz. XIV 61* հայ. փոխ բառին մասին (փոխ, փոխակ (գ. եւ նե.), փոխակոր, փոխգ. օր. փոխ-թերթի, փոխ-թերթի) ասոր. *քիւն* "փոխարինութիւն", եւ Հիւր շմառն I 307 հայ. ԳՆԻ բառին նկատմամբ, ծագած ասոր. *հումուկու* է "կիւք", — *Mikkola* (Finnisch-ugrische Forschungen II 77 *հմա. I 113* եւ *հետեւ*.) Գուրէ պալական կոնյոգա "գիրք, բառն ու ասոր. *հումուկու* ծագած մէկն է. Բայց յամենայն դէպ փալ է Միկոլայի վերակազմութիւնը նախապալական ձեւերուն իբր **könjigga* եւ **könjeggga*. Եւն. *kniha* յոգն. սեռ. *kniha* բառն ըստ ձայնական օրինակ չէր կրնար գ ունեցած ըլլալ. որ նախաւոր ինքաբար ձայնակներուն առջեւ միայն ծ, և կրնար տայ. արդ չեղած մըն է *kniha*, որ ըստ կանոնի նախապալ. ծ ձայնէն պէտք էր ծագում ընդունել. նաեւ լեհ. *księga* բառն բան մը չ'աղաքացուցներ. նախաւոր ոչ երգաւայնաբար կ'ըզած է եւ եւրոպականացումը յարգող ձայնաւորին թողուցած է, որով սա իւր օրտիւթիւնը փոխած է. Այս պատճառաւ Մունիպին անշուշտ իրաւունք ունի ընդգէմ Միկոլայի, երբ մած. *könig* եւ մորգու. *konon* թըքերէնէն ծագած կը ասուգարանէ, բոս *Munkácsai* (Keleete szemle II 312) նաեւ ալալ. *könjiga* թըքերէնէն փոխառուել բառ մըն է, որ ինծի ալ բարբոյնէն արեւելունիէն չ'երեւալ. Բայց Միկոլայի կրնար միշտ իրաւունք ունենալ ըսալ. *könjiga* բառն ասոր. *հումուկու* ի հետ համեմատելուն, միւնչեւ Զրատերին (Reallexikon էջ 739) նոյն բառին գերմաներէնէն ստուած մէկնութիւնն անշուշտ սխալ է. Չայնաւորները թըքերէն այնպէս փոխառած են ինչպէս որ հայկ. ԳՆԻ բառին մէջ, ինչ որ անշուշտ անմասնօք լեզուի էր միջնորդութեանը կրնայ վերաբարկել։ — Բարբոյնէն-սոսմական քաղաքակրթութեան շրջանին հետ եղած այս հասարակաց յարաբերութիւնները կրնան վկայութիւն մ'ըլլալ թէ Հայք եւ Թըքերէն նախաժամանակի մէջ գրացի էին։

§ 72. Setälä ի Թերթին Journal de la société finno-ougrienne XVII 4, 31 այս կարծիքն արտայայտած է թէ Ֆիններէնի մէջ հայկական կամ թրքական-փոխգական լեզուէ մը փոխ առնուած բառեր կը գտնուին. Եսեւմէ ըրած օրինակներէն միայն Ֆինն. *որո* "որք" բառը հայերէնի կը պատշաճի (որք սեռ. օրք)։ Vilh. Thomsen աւերին կը հաղորդէ ինծի բերանագի. բայց չեմ համարակիր լինի. մէկ կորուստ Բոյորովին ձայնաշար մըն է *Gleyef* գրութիւնը (Keleti szemle II 157—159) որ հայերէնի մէջ Ֆիններէնէն փոխառուել բառեր կը գտնէ. օրինակները բարբոյնէն նշանակութիւն չունեցող բառեր են. ասոնք միայն այն առան կրնային նշանակութիւն ունենալ, եթէ *Gleyef* բնաբանը ճիշդ հակառակը դարձուէր, բայց այս ալ հապեւ մեկ գէպքէ մէջ միայն կարելի է. նաեւ Ֆինն. *vesi* սեռ. *veden*

